מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להציג את הגורמים לצמיחת רעיונות מבשרי הציונות
- להסביר את החידוש של המבשרים לעומת התפיסה הפסיבית של הגאולה
- להכיר שלושה מבשרים ולהבחין בין המבשרים הדתיים למשה הס

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. ב – דרישת ציון
2. ג – הוגה סוציאליסט שחזר אל עמו
3. ג – מקווה ישראל
4. ב – שאין לדחוק את הקץ ולעלות בכוח
5. א – הגאולה תתחיל במעשה אנושי הדרגתי

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – רבנים והוגים קראו לכך עשרות שנים קודם
2. נכון – כך הבינו אותן רבים לפני המבשרים
3. לא נכון – משה הס היה הוגה סוציאליסט חילוני
4. נכון – שאיפה לפרודוקטיביזציה ועבודה יצרנית
5. לא נכון – עלילת דמשק הייתה ב-1840
6. נכון – הוקם ב-1870 גם בעקבות מאמצי הרב קלישר

חלק ג' – השלמת מילים

1. זמון
2. דרישת ציון
3. רומי וירושלים
4. עלילת דמשק
5. מקווה ישראל
6. טבעית

חלק ד' – התאמה - דמות ותרומה

- 1 – ב (קרא ליישב את ארץ האבות ב-1843)
- 2 – ג (כתב את דרישת ציון ב-1862)
- 3 – ד (כתב את רומי וירושלים כהוגה חילוני)
- 4 – ה (הראתה שהשנאה ליהודים נמשכת גם באירופה)
- 5 – א (נימוק מסורתי להמתנה לגאולה בלי מעשה)

חלק ה' – סדר כרונולוגי

1. עלילת דמשק
2. קריאת הרב אלקלעי ליישב את ארץ האבות
3. פרסום דרישת ציון ורומי וירושלים
4. ייסוד מקווה ישראל
5. הקונגרס הציוני הראשון

חלק ו' – כתיבה בסגנון בגרות

1. יש להסביר שהגישה המסורתית חיכתה לגאולה ניסית בעוד המבשרים קראו לפעול בהדרגה (עלייה, עבודת אדמה). גורמים: התעוררות הלאומיות באירופה ועלילת דמשק שהראתה שהשנאה נמשכת
2. הרב קלישר פעל ממניע דתי ורצה גאולה טבעית שתוביל לגאולה שלמה; משה הס פעל ממניע לאומי-סוציאליסטי וראה ביהודים עם הזקוק למולדת, בלי קשר דתי

כרטיס יציאה – מה לחפש

- גאולה המתחילה בפעולה אנושית הדרגתית - עלייה ועבודת אדמה, ואחריה תבוא הגאולה השלמה
- משה הס, רומי וירושלים
- פעלו / עשו מעשה / עלו לארץ

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח עם חבל השנים כדי להמחיש שהרעיון קדם להרצל ב-50 שנה
- כדאי להדגיש את ההבדל בין המבשרים הדתיים למשה הס כדי למנוע בלבול
- לחיזוק אפשר להשתמש בכרטיס 'מי אמר?' מההתאמות לחינוך המיוחד

דף תרגול: מבשרי הציונות - לא מחכים

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

עשרות שנים לפני הרצל קראו רבנים והוגים לשוב לארץ ישראל במעשה ולא לחכות לגאולה ניסית. בדף זה נכיר את רעיונותיהם ואת הרקע ההיסטורי שהוביל אליהם.

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה היה שם ספרו של הרב קלישר?

א) רומי וירושלים ב) דרישת ציון ג) מדינת היהודים ד) מנחת יהודה

2. מה היה רקעו של משה הס?

א) רב ספרדי מזמון ב) ראש ישיבה בווילנה ג) הוגה סוציאליסט שחזר אל עמו ד) קצין בצבא הטורקי

3. איזה מוסד קם ב-1870 גם בעקבות מאמצי הרב קלישר?

א) האוניברסיטה העברית ב) בית הכנסת החורבה ג) מקווה ישראל ד) תל אביב

4. מה טענו שלוש השבועות?

א) שאסור ליהודים לדבר עברית ב) שאין לדחוק את הקץ ולעלות בכוח ג) שיש לבנות בית מקדש מיד

ד) שאסור ליהודים לעבוד באדמה

5. מה היה החידוש של המבשרים?

א) הגאולה תתחיל במעשה אנושי הדרגתי ב) צריך לחכות למשיח בלבד ג) צריך לעלות בכוח ובמרד

ד) אסור לעלות לארץ בכלל

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הרעיון לשוב לארץ ישראל ביוזמה אנושית הופיע רק עם הרצל	☐	☐
2	שלוש השבועות שימשו נימוק להמתנה לגאולה	☐	☐
3	כל מבשרי הציונות היו רבנים	☐	☐
4	המבשרים רצו שיהודי הארץ יתפרנסו מחקלאות	☐	☐
5	עלילת דמשק התרחשה בשנת 1862	☐	☐
6	מקווה ישראל נוסד ביוזמת כל ישראל חברים	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. הרב אלקלעי היה רבה של הקהילה הספרדית ב _____

2. הרב קלישר כתב את הספר _____

3. משה הס כתב את הספר _____

4. _____ ב-1840 הוכיחה שהשנאה ליהודים לא נעלמה

5. בית הספר החקלאי הראשון בארץ נקרא _____

6. התפיסה שהגאולה מתחילה בפעולה אנושית הדרגתית נקראת גאולה _____

4 חלק ד' – התאמה - דמות ותרומה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הרב יהודה אלקלעי	___	**א.** נימוק מסורתי להמתנה לגאולה בלי מעשה
2. הרב צבי הירש קלישר	___	**ב.** קרא ליישב את ארץ האבות ב-1843
3. משה הס	___	**ג.** כתב את דרישת ציון ב-1862
4. עלילת דמשק	___	**ד.** כתב את רומי וירושלים כהוגה חילוני
5. שלוש השבועות	___	**ה.** הראתה שהשנאה ליהודים נמשכת גם באירופה

5 חלק ה' – סדר כרונולוגי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	קריאת הרב אלקלעי ליישב את ארץ האבות
☐	הקונגרס הציוני הראשון
☐	עלילת דמשק
☐	פרסום דרישת ציון ורומי וירושלים
☐	ייסוד מקווה ישראל

6 חלק ו' – כתיבה בסגנון בגרות

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו את החידוש ברעיונותיהם של מבשרי הציונות הדתיים, והציגו שני גורמים לצמיחת רעיונות אלה

2. השוו בין הרב קלישר למשה הס - המניע והחזון של כל אחד

כרטיס יציאה

מה הייתה הגאולה הטבעית לפי הרב קלישר?

ציינו מבשר אחד שאינו רב ואת שם ספרו

השלימו: המבשרים לא חיכו - הם ___

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀